

vruchteloos zal zijn geweest. Reeds nu gaan er stemmen op, om terug te komen op de genomen beslissing. En al laat het zich niet aanzien, dat in den kerkeraad hiervoor spoedig een meerderheid zal zijn te vinden, er is in elk geval een zaai in den akker geworpen, dat te zijner tijd zal ontkiemen en vrucht dragen. Misschien zelfs eerder dan wij vermoeden. Zoo ziet de kerkeraad van Den Haag zich geroepen, voor de tweede maal binnen drie jaar deze zaak onder de oogen te zien. In 1920 besloot hij, tot kerkplitsing over te gaan, doch het voorstel, om de z.g. Oosterkerkweg te maken tot eene zelfstandig geïnstitueerde kerk stuitte toen op te grooten tegenstand. Maar deze wijk blijft zich daarbij niet te kunnen neerleggen. Thans reeds diende zij het voorstel opnieuw in. En de kerkeraad handhaafde zijne in 1920 genomen principiële beslissing, en droeg aan eene commissie op, „de praktische uitvoerbaarheid eener splitsing in wijkkerken te overwegen en c.q. te zijner tijd daaromtrent voorstellen aan den kerkeraad te doen”.

Ook zij, die thans nog meenen, het belang der groote-stads-kerk te dienen met handhaving van hare eenheid, zullen naar onze vaste overtuiging eorlang tot een ander inzicht komen. Juist omdat zij de kerk des Heeren liefhebben en ijveren voor haar welstand, haar bewaring, haar groei. Al meer zal de nood gaan dringen. En het is al onmogelijk, dat zij op den duur zich dit zullen kunnen ontfemen. Zij zullen ten slotte voor dien drang moeten en — willen zwichten.

Laat ons God bidden, dat het uitstel van de zoo noodige „reformatie” der groote-stads-kerk niet te lang aanhoude!

C. LINDEBOOM.

UIT DE SCHRIFT.

Zalf Hazaël.

... en zalf Hazaël ten Koning over Syrië.
1 Kon. 19:15.

Er zijn van die woorden in de H. Schrift, waarbij men, als men er zijn aandacht bijzonder op vestigt, in gedachten een uitroepsteeken of een vraagsteeken plaatst, soms zelfs beide. Men verhaast zich dan over wat men leest. Men vraagt zich af: lees ik het wel goed? Of wel, men peinst en zint: zou het ook iets anders kunnen beteekenen dan wat het schijnt te zeggen?

Zoo'n woord hebben we hier.

Het komt in 1 Kon. 19 voor, na die heerlijke episode van de verschijning des Heeren aan Elia op den Horob, toen Jehovah niet was in den daverenden stormwind, en niet in de schokkende aardbeving, en niet in het vlammege vuur, maar in het suizen van een zachte stilte.

Hoe lieflijk! Hooren we in die zacht-suizende stilte niet ritselen de teedere genade Gods over zijn schuldige volk? Op dezen heiligen berg der gerechtigheid, juist hier, wil die Sterke God zich toonen een God des ontfermens voor wie hopen op Zijn Naam; Hij wil gedenken aan Zijn vastgestaafd Verbond. Hij wil spreken van vrede, van genade, van barmhartigheid. Hij laat op dezen berg, die eenmaal stond in het blakend vuur Zijner majesteit en waar Zijn geduchte donder over rolde, nu zingen het zoete, zalige lied van het evangelie. Hij laat er de stilte van suizen. In die stilte komt Hijzelf, om Zijn volk te verlossen.

En dan denken wij: als nu die God gaat spreken, hier op Horob, nadat de groote wind is uitgewoed, en de aardbeving uitgedaasd, en de gespleten steenrotsen tot rust gekomen zijn, en het felle vuur is gedoofd, als er niets meer is dan dat zachte suizen, vol teere innigheid, wat zullen er dan een zoete troostwoorden druppelen op het dorre hart van den misnoedigen profeet!

Maar ach, hoe anders is de werkelijkheid.

Het eerste woord des Heeren is een schijnbaar zoo hard en koud bevel: zalf Hazaël ten koning over... Syrië.

Nu komen de uitroepsteekens! En de vraagsteekens?

Wat had Elia met Syrië uitstaande? Waarom moest hij Hazaël tot koning zalven? Was dat zoo'n vrome, Gode welbelagelijke man, dat over hem in dit hoogheilig moment het eerst wordt gesproken, en dat de man Gods, die pas zoo'n openbaring had ontvangen, met het suizen der zachte stilte in zijn ziel, naar hem toe moest gaan om hem met heilige olie in den Naam des Heeren in te zetten in de koninklijke waardigheid, scepter en zwaard te leggen in zijne handen?

Wie was die Hazaël?

Een hoveling, een gunsteling van Benhadad, den toenmaligen koning van Syrië. Niets anders, niets meer. Maar in de donkere diepten van zijn goddeloos hart brandde een toemeloos eerocht, een groote hartstocht om zelf straks koning te worden in zijns heeren plaats, en om dan zijn feilen haat tegen Israël hot te vieren, het te vertrappen, te knechten, uit te moorden, te martelen, het van zijn laatste goud en van zijn laatste legermacht te berooven. Een wreede dwingeland, een booze tyrant, die voort geen gruwel terugkeerde.

Elia heeft er later al de ellende van gezien. Toen, jaren daarna, de trouwelooze Hazaël als bode van zijn kraaken meester tot Elia kwam om te

vragen of zijn meester van diens ziekte herstellen zou, toen barshte de man Gods in tranen uit. Toen heeft hij het hem gezegd: uw meester zal sterven, maar gij, gij, Hazaël zult koning worden over Syrië, en ik weet wat kwaad gij den kinderen Israëls doen zult. (2 Kon. 8:12 enz.). En toen heeft die booze man, met moordplannen in zijn hart, zoo verachtelijk gevoind en met schijnbaren ootmoed gevraagd: „wat is uw knecht, die een hond is, dat hij deze groote zaak doen zoude?”

Maar den volgende dag heeft Hazaël zijn koning vermoord, hem, den zieke, verstikt onder een deken in water gedoopt, en zoo zijn meester voor diens gunsten beloofd. En na die euveldaad is hij koning over Syrië geworden, en heeft jaren lang Israël benaaid, bestreden, uitgehuut, gruwelijk en onmenscheijk gehandeld tegen krijgers en steden, tegen allen onderdom en geslacht, tegen vrouwen en kinderen en heel zijn boezen haat tegen het volk Gods uitgeleefd.

En over dezen snoedaard heeft de stem des Heeren uit de suizende stilte op Horob gesproken? En ten opzichte van hem Zijn profeet Elia bevolen: zalf Hazaël tot koning over Syrië! Wordt door deze raadselachtige opdracht de zachte suizende stilte niet met een schreienden wauklank verscheurd?

Is de Heere wel in dit woord, in dit bevel?

Hier worden wij weer geroepen tot het aanbidden van Gods soevereiniteit. Want Hij, die genadig wil zijn, laat Zijn recht niet los. Hij verloochent Zijn gerechtigheid niet, om Zijne genade te doen zegelpraten. Veeleer zal Zijn barmhartigheid zich openbaren in straffende lichte over Zijn schuldige volk. De Heere zal de roede ter hand nemen. Daar zal Hazaël toe dienen. Die als instrument Gods zijn om Zijn afvallig volk te tuchtigen. Zoo zet de Heere met eigen hand den smeltkroes gerasel om Zijn Israël te louteren.

Daartoe wordt deze booze onderdrukker van God verordeneerd.

Doch dat moet Israël nu ook weten en verstaan. Vandaar die geheimzinnige opdracht aan Elia: „zalf Hazaël tot Koning over Syrië”.

Van Gods wege wordt deze koning geroepen om tegen zijn bedoeling in dienstbaar te zijn aan de geestelijke beoefening van het verkoren en nog niet verworpen volk. Toen later Hazaël Israël van alle zijden benaauwde, begon niet Syrië's koning, maar zoo zegt de Schrift: „de Heere begon Israël af te korten”. Hazaël's striemende slagen hebben bekeering gebracht. Op het smeeken van Jehu's en het woenen van Jona's ontfermt zich Jehovah; Hij trekt de roede terug: Hazaël sterft. Zoo is er troost in de tucht, genade bij het recht, liefde in de kastijding, barmhartigheid in de verdrukking. Want als Israël luigt onder den joden scepter van Hazaël, dan weet het: deze koning is ook van onzen God verwekt. Hij werkt Zijn werk. Zonder Zijn wil kan hij zich noch roeren noch bewegen. Zijn koningschap is ons noodig.

Zulke Hazaëls laat God nog wel zalven. Booze, bittere vijanden van Zijn Kerk en kinderen. En toch: van Hem verordeneerd. Door Hem geroepen. Door Zijne hand bekleet met macht en kracht. Op Zijn bevel gezalfd. Schijnbaar woeden ze los van God, en openbaren hun eigen goddeloozen haat. Doch in werkelijkheid staan ze onder Hem. En nu vraagt de Heere van ons geloof, dat die Hazaëls ons noodig en daarom door Hem bereid zijn. In het leven der wereld en der gemeente. Ook in ons persoonlijk leven. Wat zou er uit Israël geworden zijn zonder de verdrukking van Hazaël? En wat uit ons, zonder de velerlei beproevingen waardoor ons geloof gelouterd wordt? Beproevingen ook door menschen ons toekomende?

Zoo zien wij eenheid in Gods weg en werk. Het bevel uit de suizende stilte: „zalf Hazaël” staat met het verbond der genade in rechtstreeksch verband.

Ons leert het opnieuw te gelooven, dat geen schepsel van Christus' liefde scheiden kan; dat ook de booze, bittere vijanden van Gods Kerk haar nader brengen tot het hemelsch vaderland.

En het volk, dat, ziende op Christus, zingt: onze Koning is van Israëls God gegeven, het weet, dat ook Hazaël door Dienzelfden is gezonden en gezalfd, om Zijne heerlijkheid te dienen.

F. C. M.

KERKELIJK LEVEN.

De Orde der Liturgie.

IV (Slot.)

De overige veranderingen, door Deputaten in de orde der Liturgie voorgesteld, zijn niet ingrijpend.

Dat het zoogenoemde „grootte gebed” voor de preek komt, is reeds tot ingehurde gewoonte geworden en de motieven, welke Deputaten hiervoor aanvoerden — ik noemde ze in mijn eerste artikel — zijn m.i. alleszins overtuigend.

Ook het gebruik van het „Onze Vader” als nagebed in de namiddaggodsdienst oefening is in zeer veel kerken in zwang en zal in de andere wel niet op verzet stuiten.

Deputaten laten in het midden of men 's namiddags de Geloofsbelijdenis zal laten lezen of door

de gemeente zingen. Denklijk zal in den regel het eerste worden gekozen. Maar tegen het tweede kan principieel noch praktisch bezwaar worden gemaakt.

Ook bevelen zij aan, dat de preek hoogstens eenmaal door gezang onderbroken zal worden en dan wel als zij op een hoogtepunt is gekomen.

Dit is evenzeer een verstandige maatregel. Buitenlanders verwonderen er zich dikwijls over, hoe wij een preek kunnen volgen, die in drie gedeelten wordt gehouden. Hun aandacht, zoo verzekerden zij, wordt er door afgeleid.

Nu zijn wij, Hollanders, niet zoo gauw van ons a propos af te brengen.

Daar zijn we te vasthoudend voor.

Alleen het medeliden met hoorderessen, die in zwijm vallen, ergenis over het gedoe van het opschietende en opgeschoten goed, dat daar aankomt op onze gaanderijen en andere emotionele oorzaken, werkt meer verstorend.

Toch is het een uitsluitende gedachte de preek beter als één geheel te laten uitkomen.

En als er een tusschenzang wordt opgegeven, deze niet als een vreemd element in de preek in te brengen, maar als het ware uit de preek zelf te laten opkomen.

Daarbij is het echter te hopen, niet bij het eerste het beste hoogtepunt in de preek de gemeente tot zingen uit te noodigen b.v. niet om kwartier na den aanvang.

In een preek komen natuurlijk meerdere hoogtepuntten.

En rekening houden met den vermoedensfactor, is het wel wenschelijk om het gezang te laten invallen bij een hoogtepunt, dat op ongeveer twee derde van de preek wordt bereikt.

Deputaten hadden zich bij het ontwerpen te voren een gedragslijn uitgestippeld.

Zij lieten zich leiden door drie overwegingen.

De eerste is, dat het Gereformeerd karakter onzer liturgie ongerept moet gehandhaafd blijven.

De tweede is, dat de te ontwerpen liturgie zoo veel mogelijk in overeenstemming dient te zijn met en zich aan te sluiten heeft bij de liturgie, zoodat die zich in de Gereformeerde Kerken hier te lande sinds de zeventiende eeuw heeft ontwikkeld.

De derde overweging is, dat, wanneer ter verrijking van de liturgie nieuwe elementen zullen ingevoegd worden, alleen zulke elementen gekozen moeten worden, die geheel in het kader onzer liturgie passen.

En nu behoeft men het niet in alles met Deputaten eens te zijn, om toch toe te stemmen, dat zij zich aan deze op zichzelf gaande regels vrijwel hebben gehouden.

De bedenking, dat door de nieuwe elementen in deze liturgie of de dienst aanmerkelijk zal worden verlengd of de preek in niet geringe mate zal moeten worden ingekrompen, is dan ook wel wat overdreven.

Vooral wanneer men het collecteren onder zacht orgelspel en het zingen na de schuldbelijdenis laat vervallen, nemen de nieuwe elementen zoo goed als geen tijd.

Ieder kan er zelf de proef mee nemen.

Hij leze de schuldbelijdenis en de verkondiging van de vergeving der zonden zeer langzaam, met het horloge in de hand en hij zal ontdekken, dat dit alles bij elkander slechts 2½ minuut vraagt.

Zeer zeker zijn onze diensten over het geheel te lang.

Maar niemand zal toch in ernst beweren, dat, wanneer onze preken of onze gebeden met 2½ minuut werden ingekort, dit verarming met zich zou brengen.

Ook deze lof mag Deputaten niet worden onthouden, dat ze in hun voorstellen de soberheid hebben betracht.

Bij de liturgie doen zich nog tal van andere kwesties op.

Daar heeft men b.v. het staande bidden door heel de gemeente, zoowel door vrouwen als door mannen.

Het knielende bidden, door velen voorgestaan, stuit in onze kerkgebouwen op praktische bezwaren en is in aanmerking genomen het feit, dat in de Westersche landen de staande houding de eerbiedige is en ook in het Oosten deze voor het gebed naast de knielende werd gekozen (men denke aan de gelijkenis van den Farizeër en den tollenaar) te ontraden.

Maar alles pleit voor staande bidden.

Voor de vrouwen daarbij een uitzondering te maken, tenzij lichaamszwakte dit zou eischen, heeft onder de nieuwe bedoeling geen zin.

Toch kwamen Deputaten uit behoedzaamheid met dit voorstel niet. Daarvoor kenden zij onzen volk aard te goed. Zij wilden blijkbaar — en terecht — hielden geen stof opjagen. Hier moeten eerst de beters denkeelden nog wortel schieten.

Misschien hadden Deputaten het wel eens kunnen probeeren met de idee van Prof. Aalders, die het principieel onverdedigbaar acht — en ik sluit mij hierbij gaarne aan — dat de gemeente wel den slotzegen staande aanhoort, maar het voertu en den aanvangszegen niet.

Bij het staande zingen. En dat niet gering veel. Men stelde zinging voor, houdingen o in de kerk magers.

Maar dat Zoodra de wordt, dat z het staande dngen.

En zoo l. Wijselijk port niet.

Niet alle. Hier valt. En ik her.

aan het Wo. pfeeren bo. Kan echte des te beter.

= Gestolen p.

Naar aml. vergeving de rapport worr.

Maar, spreken?

over mije eenigen 2. ik dan d den uitge- nale blijv tottal de woer welc dat ik be verstand vervult. M.

gestolen. vergeving. men toch.

Maar r. zoo'n „ge. gelooft, e.

Er bestaat een „gestolen. indien men uitlegging ge. Wanneer i.

zonder ootme voor God, to. lossen te ge. Hij mist te loeven.

Maar wie gelogen tot ook gelooven geelt.

Het is ee men in zulke. Men mag s. lekenrig gest. Christus i.

komt, zal H. Wie dan r. gaat, heeft e. een door de.

En dat ma. ook afkondig. Hij is doe.

te troosten. haar strijd. verzoend is. vangen heelt.

Hij heeft in. vaardige, da. vrucht hunne delooze, het gelding zijne.

Toen Chris. den Geest b. zonden verg. zij iemands z.

De ambtsd. Zelfs een. en door Sim.

Daarom m. kondiging v. hebben.

Maar allec. Die voorw.

Dat komt voordroegen. Allen, die zonden en h.

Zaligmaker. geving der z. Zoons en d.

Calvin leg. druk. Zijn f. se recognosc.

Dien, et cro. propice en l. maniere se.

pour leur s. estre faicte. Esprit. Amec.